

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe $\frac{1}{2}$ an, 30 Lei pe $\frac{1}{4}$ de an.
Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, folie nu se dau.
Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă folii la Orăștie.

Redacția la Orăștie (Trans.) | Foarte pentru popor. | Director, Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie Trans.

Prilej bine ales, pentru înălțarea sufletului românesc în Basarabia!

Expoziția deschisă la Chișinău, a atras acum și mai mult luarea aminte a țării asupra sa prin faptul, că M. S. Regele, însoțit de Familia Regală, s'a dat să fie de față la deschiderea oficială a ei, Marți în 8 Septembrie (Sântămăria mică).

Sunt zile mari pentru viața Basarabiei.

Familia Regală a fost primită cu mare alai și a fost găzduită în Palatul Corpului de Armată. A rămas acolo 2 zile: Marți și Miercuri, luând parte la sărbătoreasca deschidere a Expoziției, iar apoi la alte două sărbări, cari pun pecetea românizmului pe fața Chișinăului și a Basarabiei.

Iată priză ce: Până înainte cu șapte ani, se lăfăia în fața Catedralei o obraznică statuă: a Țarului Alexandru II. „liberatorul”, cel care a rupt Basarabia din trupul viu al Moldovei. La picioarele lui stătea ingenunchiată, cu mâinile înălțate ca spre rugăciune, o minunată fecloară în port de țărăncă moldoveană (română), pe care era scris: „Basarabia recunoaște țarului liberator!” — ca și cum acela ar fi liberator (scăpat) din robie, nu că a furat-o dela sânul mamei sale și a dus-o în robie! Demult n'am văzut o minciună mai mare vărsată în bronz, în metal trunic, ca să rămâie neperitoare!

Dar n'a stat acolo decât 10 ani și veri valul curățitor al vremii și o spălare ca pe un lucru nețrebnic... Întâmplându-se să fie o vară secerătoare când armata română a dat jos chipul Țarului și l'a pus la magazin, — mișcări de popor ruși din Chișinău au roșcolit poporul și l'au pornit în mari „procesioni” (ieșiri în uliți) cu rugăciuni și ingenuncheri, ca „să înmoale mâna Cerului care s'a închis, decând Românii s'au atins de chipul clopșit al sfântului Țar!” — și erau să facă revoluție pentru el, de nu le arăta armata română patul puștii cu care le a băgat minte 'n cap.

În locul acelei statui minciinoase,

s'a desvâlit Marți în 8 Septembrie Monumentul lui Ștefan Cel Mare, fostul Voevod al Moldovei, Domn al Basarabiei, sub a cărui Domnie a trăit vechea Moldovă cele mai strălucite zile de vitejie, bătând la Nistru hoardele de Tătari ce năvăleau să-l prădeze țara, bătând pe Cazaci, și nimicind de 2 ori pe mândrii Poloni, odată în vestita pădure a Cozminului, pe care a arat-o cu ei prinși la jug, după biruință... Chipul acestui mare Domn al Moldovei, care a purtat în viață 40 de războaie, în 50 de ani cât a domnit, trebuie să trezească adevărata mândrie de Moldovean în fiecare Basarabean! A ridica un astfel de monument în Chișinău cel rusificat și grozav de jidovit, însemnează a da un puternic razim sufletului românesc de acolo, pentru a se arăta mândru față de adușii de vânt peste scumpul lui pământ...

În aceeași zi, în alt loc potrivit, s'a ridicat statuă Lupoaicei române, cea despre care spune legenda că a hrănit pe Romulus și Remus, părinții poporului nostru românesc... E și ea un viu strigăt zilnic, educător aminte de marele neam din care suntem coborâtori.

Lumea basarabeană ce merge să vadă Expoziția, privind cele două noi monumente și aflând minunatele lor poveste, se va întoarce acasă cu suflet prefăcut: de-a Moldovenii (români) vor merge de acolo cu suflet înălțat, plin de mândrie, de-a streini, cu sufletul îndoit, învins, că nu stau în față cu un popor neînsemnat și fără trecut sau fără viitor!

Lupta politică

Între partide se fegăduște tot mai aprinsă pentru toamna asta. Partidele de împotrivire, după biruința la alegerile Agricole, spun că guvernul, în urma aceluși vot al poporului, era dator să se retragă, ca unul ce nu mai are încrederea obștel mari a țării. Guvernul însă spune: Acestea sunt alegeri „speciale” (pentru treburi anume), odată agricole, odată comerciale-industriale, la care nu au luat parte

toți alegătorii, ci numai o parte a lor: colo plugarii cu avere dela 5 jugăre în sus, dincolo negustorii și industriașii, — iar guvernul e pus la conducere de un sfat al țării la care au luat parte toți alegătorii, cu avere și fără avere, orice deprindere ar avea ei! Numai votul acelora, al tuturor, este hotărîtor pentru mine, ca să mai stau la conducerea țării ori ba.

Față de acest cuvânt al guvernului partidele de împotrivire spun: Ne vom întâlni noi în parlament, acolo își vom arăta care își e datorința, — și ca pe unul ce nu mai ai încrederea țării, nu te vom mai lăsa să lucrezi, ci te vom izgoni de acolo! La asta guvernul răspunde: în parlament (în adunările statului țării) am eu mijloace de a face să stee liniștiți pe cei ce nu se vor stămpăra și nu mă vor lăsa să lucrez! Noi avem încă de adus legi însemnate, printre cari și noua Lege pentru alegeri de deputați, — și bugetul (cumpănă venitorilor și cheltuielilor) pentru anul viitor, — și numai după aceea, implinindu-se și așa sorocul, vremea pe care am fost aleși, vom pleca...

După toate semnele vom avea o toamnă și o iarnă zgomotoasă, plină de lupte, așa zicând pept la pept, între partidele politice.

— O părere spune, că guvernul după deschiderea de nou a sfatului țării în Octombrie, se va retrage și va lăsa loc unui guvern „neutr” adecă în afară de partide, care să conducă treburile, să treacă prin sfat legile pe care el ar avea de gând a le mai trece și acel guvern să conducă și alegerile cele noi, cât se poate de libere.

Timpul cel mai apropiat ne va arăta cum se vor devalta aceste frământări date în jurul conducerii țării.

Războiul.

Nu-i nădejde ca Războiul în Maroc să se sfârșească.

Armatele franceze unite cu cele spaniole, începuseră naște cu vre o lună de zile a da peste cap frontul Rifanilor și l'au împins mult înapoi. În câmp deschis Rifanii nu au mai putut ținea pept atacurilor franceze și spaniole, — dar împușcați napoi pân la munți, ei au aci răzuit țara, și aci se țin pe loc. Abd-el-Krim a trimis întărituri însemnate părților slăbite ale frontului și frontul său s'a oprit acum și dă lovituri destule de tari francezilor, totuși fără a-l putea împinge înapoi.

De aci încolo e mai greu pentru Francezi, căci ar trebui să l'urmărească pe Rifanii pe căi strănte prin munți, și asta e greu, căci Rifanii au vre o 40.000 de soldați din cei mai buni trăgători și fa-

natici (înșuflețiți până la nebunie), cu cari pot apăra bine acele strămtori.

Fiindcă se apropie iarna, se vorbește chiar de o amânare a ofenzivei celei mari (a lovirii hotărâtoare) până în primăvară, — lucru care ar încuraja mult pe Rifanii și ar fi stricăcios în partea franceză.

Unde-s doi puterea crește...

— Rîndurile luptătorilor Apărării Naționale Creștine, se sporesc și se strîng la olaltă! —

În Arad se tipărește gazeta „Voința Poporului”, ca organ (glăsuitor) al „Fasciei Naționale Române”. Cetitorii noștri știu ce e „Fascismul”, e mișcarea națională din Italia, care a scăpat această țară latină, de căderea în prăpastia în care voia s'o împingă duhul blăstămaților „internaționali” (a celor ce nu țin la neam și patrie), a bolșevicilor și a comuniștilor. S'a ridicat sufletul curat italian împotriva primejdiei, a fost un fel de revoluție fără sânge, care a măturat dela conducerea țării pe slăbănogii conducători ce se lăsau plecați ca trestia de vîntul suflat din gura internaționaliilor (spus pe nume: a Evreilor, cari ar dori să nu-și mai iubească nime neamul, ci să lase să se facă din toată omenimea o zamă tulbure, pe care ei s'o poată mesteca cum le place...)

Revoluția fără sânge din Italia, o văzurăm și în Turcia. Și aci Turcii tineri înălturată, fără vărsare de sânge, vechea stăpânire care le dădea țara din nenorocire 'n nenorocire, — și azi ajunseră a avea o Turcie a Turcilor, nu mai mult a tuturor streinilor...

Acest „fascism” a plăcut și place și multor Români dela noi, cari și ei ar dori cât mai repede o refacere a stărilor din România, ca să ajungem a avea mult dorita Românie a Românilor! Și s'au ivit și în sinul poporului nostru porniri pentru formarea unui partid „fascist român”. Cum însă nu tot ce e potrivit și aducător de rod undeva, e potrivit și în alt loc, mișcarea nu a prins la noi în măsură ca să poată fi hotărîtoare în treburile de obște ale țării, — ea are însă totuși număroși credincioși în popor, mai ales în părțile arădane și bănățene. În numele acestora vorbește „Voința Poporului” din Arad, gazetă dîuză națională și po-

trivnică Jidovimel, dela care vin toate pornirile relé între popoare.

Acești buni Români, văzînd că lupta pe care o duce „Liga Apărării Naționale Creștine” dela Iași, în frunte cu dnii Profesori universitari A. C. Cuza, Dr. Șumuleanu, Dr. Paulescu și studențimea, urmărește a celeași ținte, dar, avînd conducători cunoscuți și însemnați, prinde cu mare putere în popor și între cărturari, — au hotărît să se alătore și ei la „Liga Apărării Naționale Creștine” dela Iași! Conducătorii Fasciei au luat hotărîre de acest fel, iar în curînd vor chema pe credincioșii lor la un Mare Sfat (Congres) în care și ei, membri, grosul armatei, să-și spună cuvîntul. Și sunt dinainte încredințați, că și cuvîntul membrilor va fi la fel cu a conducătorilor.

Nainte cu vre-o lună de zile, gruparea de oameni de seamă (profesori universitari, avocați, scriitori, profesori de școale medii) dela „Acțiunea Românească” din Cluj, grupă ce urmărește aceeași țintă a apărării neamului românesc de primejdia jidovească, — s'a unit și ea cu „Liga Apărătorii Naționale Creștine” din Iași.

Luptătorii naționali creștini dela Constanța (Dobrogea), cari se rostesc prin gazeta „Strălucitorul”, redactat de dl Militade Cutava, s'au alipit și ei la „Liga” dela Iași.

Și așa vedem tot mai multe semne, că mișcarea sănătoasă și izvorită din prea curate inimi românești, a apărării naționale (lumea îl zice pe nedrept „antisemită”, adică contra jidanilor, pe când adevărul e, că ea e azi în înțâla linie împotriva jidanilor, fiind că dela ei ne vine azi primejdia cea mai mare, dar tot așa va fi, când clipa o cere, anti-maghiară, anti-germană, anti-rusească, anti-bulgară, adică contra oricui ne atacă neamul și țara și dreptul nostru la viață și la conducere aici!), — mișcarea aceasta se răspîndește tot mai mult în popor, prinde rădăcini și se întărește.

De aceasta să legăm cele mai bune și temeinice nădejdi pentru viitorul neamului. Fiericim pe toți căți se alătură la ea, căci dau dovadă de inimă plină românească, doritoare de fericire deplină poporului românesc în țara lui!

Știri politice

Politica lui Radici.

Frontașul croat Radici, care s'a împăcat acum cu Sirbil și stă aproape de guvern, avînd cuvînt în conducerea țării, — picură leac nou în politica vecinilor Sârbi. Sârbi cu cu cu Bulgaril nu se înțeleg de multă vreme. S'au războit și-și scoată ochii de 3-4 ori în jumătate de vîec.

Radici vrea să i facă o apă și-un pămînt. El spune că trebuie să se împace Bulgaril cu Sârbi și să între și Bulgaril în statul mare Jugoslav!

Asta cu 2 scopuri: întâi pentru-că în Bulgari ar găsi Croașii un tovarăș de luptă în politică, și ar stăpîni ei țara nu mai mult Sârbi ca pîn'acum și acum,

a doua: pentru a încheia aci un stat slav cu atîta mai mare și mai puternic, — care ar fi o mare amenințare pentru neamurile neslave cari se află așezate aci încungururate de toate părțile de Slavi: De Ruși, Bulgaro Jugoslavi și Cehoslovaci. Și aceste neamuri, pentru cari aceste mări slave vor fi o vesnică primejdie de viață, sunt Românil și Unguril, aflați încungurați de valorile mărilor Slave...

Cursa cea mare.

— „Liga Națunilor” —

Ea a dat dreptate Românilor și a respins pe Unguril cu plînsorile lor. Totuși, nu ne bucurăm că ea ne judecă!

Spuneam că Unguril din Ardeal s'au plîns la Liga Națunilor (scaunul de judecată a neînțelegerilor dintre popoare și țări), că guvernul român ar fi luat pe nedrept moștile coloniștilor Unguril din Bănat și le-a dat Românilor.

În 6 Septembrie „Liga” a luat lucrul în desbatere. Ministrul României la Londra, dl Titulescu, a arătat cum stă lucrul și că, ce s'a făcut, s'a făcut în temelul legii de expropriere, ca cu toată lumea. Arată cum plugarii unguril fără de pămînt, au primit și ei pămînt din moștile împărțite, ca și Românil, pe când fără de legea agrară, acești plugarii unguril rămăneau pînă-l lumez tot calici, că domniil lor nu le dădeau de vîle bună nici odată din pămîntul mult ce-l stăpăneau. Ba guvernul român a mers față de coloniștii unguril, cărora li s'a lustr părțile de moște ce aveau prea mult, ori o aveau fără temel în lege, — mai dărnice decît cu așii: le dă și 700,000 de coroane în aur (franci) ca răscumpărare deosebită.

Sfatul „Ligel” văzînd netemeinicia plîngerii ungurilor nostri, a vestit, că află întru toate de îndreptățită purtarea guvernului român, și a respins plîngerea ungurilor ca fără temel.

Așa va fi și cu celelalte plîngeril din copil râl, ce au mai făcut.

— Totuși, pe noi ne supără lucrul, din alt punct de vedere:

„Liga Națunilor” este o iscodire a politicei mari evreești... E guvernul cel aproape peste tot globul, din care ei vor să îndrume politica lumii, și prin care să se amestecă în trebile din lăuntru a statelor! Nainte de război nu se putea, ca cetățenii țării să se plîngă unui stat străin sau unui stat al statelor străine, căci se socotea ca un neiertat amestec în treburile din lăuntru ale țării. Prin „Liga Națunilor” ca scaun de judecată între popoare și țări, Jidanii, cari prin împrumuturile mari ce au dat statelor în acest război, au putere asupra guvernelor datorase ale celor mai mari state, — stînd la spatele sfetnicilor acelora, ei conduc de fapt, așa din umbră, sfaturile Ligel.

Și pentru ca statele să se deprindă a-și pleca gâtul în jugul „Ligel”, primesc acum plîngeril mici, neînsemnate și le deslegă pe plăcerea guvernelor și țărilor împotriva cărora s'au ridicat... Ca mâne apoi vor lăsa să se ridice plîngerile Evreilor, din Polonia, din România, din Ungaria, din Austria, — și atunci vor judeca în folosul acelora și împotriva statului pârții! Și dacă statul atunci va strînută și va protesta (va ridica cuvînt) împotriva acestui amestec nedrept în treburile sale din lăuntru, i-se va spune: dar judecata cutare, care și-a fost prielnică, ai primit-o! Pe asta de ce nu?

E o cursă mare, vicleană, jidovească, în care cad statele primînd că Liga Națunilor să judece treburil așa de mărunte din viața din lăuntru a lor, și e rău că guvernele se lase trase în această cursă, de care le va părea odată răul!

Iară alegeri.

— Marea însemnătate a alegerilor pentru Camerele Comerciale Industriale. —

În luna asta, la felurite termene, se fac alegerile pentru „Camerele Comerciale și Industriale”, organizate de nou, în temelul noulor legi aduse de statul țării, de odată cu legea Camerelor Agricole.

Camerele acestea Comerciale și Industriale, sunt de o însemnătate la fel de mare, ba mai mare, ca cele Agricole.

Fiindcă aceste Camere sunt îndrumătoare și ocrotitoare a vieții economice ce ține de cădereea lor, ele trebuie să fie astfel întocmite, ca ele să fie ocrotitoare a vieții economice românești, nu cumva să fie sugrumătoare a sfertărilor românești de a pătrunde în Comerț și Industrie, lăsându le pe acestea și mai departe zestre bogată numai străinilor! Camerele de Comerț și Industrie pot ajuta, pot înălța, sau pot confunda negoțul și industria românească.

Și cum la alegerea membrilor conducători ai acestor Camere, n'au vot decît cei ce se deprind cu aceste ramuri de viață, cetățenii nostri vor înțelege, că aceste alegeri pot să dea lumii dovadă, că aceste Camere nici nu s'au din România, ci din o țară străină de undeva, cam aproape de Palestina!

De aceea guvernul, chibzînd legea, a trebuit să iee anumite măsuri de preîntîmpinarea acestei ciudățenii. Și statul țării a primit acele măsuri. Anume s'a dat guvernului multă putere de înfrînire asupra acestor alegeri. Întré altele ei are drept a spune, că Camerele Comerciale și Industriale din anumite orașe, sunt de cele excepționale (cari fac abatere dela regula cea peste tot), și acolo guvernul numește pe membrii conducători, nu-l lasă să fie aleși de alegătorii Camerei... Astfel de orașe aflăm că sunt Aradul, Clujul, Sibiuul, Cernăușul, Chișineul, Oradea Mars, Timișoara, și altele, în care statul negustorilor și a meseriașilor ar putea să facă astfel de alegeri, cari să fie o respingere și înjosire a comercianților și a meseriașilor români. Aci intervine guvernul în temelul dreptului ce li dă legea, și ridică el, prin numire,

pe Români la locul ce li-se cuvine în conducerea Camerelor Comerciale-Industriale.

Că cei ce au chibzuit legea, și sfatul țării care a votat-o, au văzut bine lucrurile și au luat măsuri îndreptățite pentru paza vazei neamului românesc, — ni-o arată și știrea ce o vedem dată de ziare, despre suflarea ce au făcut-o, de pildă, Evreii din Cernăuși (Bucovina) în vederea acestor alegeri (vezi „Universul” dela 9 Sept.) Stăpînirea românească din acel oraș s'a pus la înțelegere cu ei, în vederea alegerii, și Evreii au spus, că ei nu pot lăsa loc în Camere la toată lumea, că ei își cer locul lor, puterea lor, și au amenințat cu aceea că — pun listă curatevreiască, și vor face ca conducerea Camerei să fie întregă evreiască! Numai când li-s'a arătat, că guvernul are putere a numi ei pe membrii Camerei acolo unde Românil ar fi dați la o parte, — s'au supus, de silă ca de voe bună, și au primit dară pe listă: 18 creștini, față de 22 jidani!.. Între creștinii sunt 16 Români, 1 Polon și 1 German...

Că guvernul s'a învîlt cu atîta, e semn că — n'a găsit mai mulți Români pe cari să-i pună în listă... Și așa a lăsat să fie deocamdată așa. Dar dacă guvernul nu le arăta Jidanilor că are acest ac de coșocul lor, — scoateau listă de conducere curat jidovească, — ca în Palestina!

— Cât de rău stăm pe acest tărîm de muncă și de câștig, din care fișnesc cele mai puternice izvoare de bogăție, — se vede și din faptul, că Partidele politice de opoziție (Național, Tărănesc, Iorga), cari la alegerile Agricole au ieșit biruitoare, — la aceste alegeri au dat de știre că.. nu iau parte, nu iau lupta, fiind aceste alegeri ale unor brele, în cari noi suntem încă prea slabi!.. Numai măsurile prevăzătoare ale legii și întrebunțarea ei din partea guvernului, ne scapă de a fi înfrînți pe toată linia.

Iacă pentru ce poporul nostru trebuie să ne înțelegă și să ne urmeze, când îl chemăm: să-și dea pe cel mai isteții copii ai săi la negoț și meserii, — ca să ajungem a fi macar mâne stăpîni pe cele mai bogate izvoare de bogăție! Că străinii nu de proști se bat așa după ele și au ajuns cu degetele pline cu inele de aur și cu burta scîlpind de lanțuri de aur!

Alegerile comunale.

Na peste mult vom avea și alegeri comunale. Se va alege noua „Reprezentanță Comunală”, zisă prin legea cea nouă: „Conziliu Comunal”; se alege „Primăria”, zisă acum „Delegația permanentă comunală”, și din anul acelaia se alege Primarul și slujbașii...

Tot așa se vor face alegeri pentru județ, alegându-se conducerea lor, anume: „Congregația”, zisă acum „Conziliu Județan”, și „Comitetul Permanent”, zis „Delegația permanentă județană” — cari sleg slujbași!

Sunt alegeri de foarte mare însemnătate!

Pentru ca să se știe cine are drept de alegător la comună și județ, — se întocmesc acum listele de alegători!

Fiecare locuitor să fie cu luare amînte și, când acele liste vor fi puse spre vederea de obște la pri-

mărie, să se uite că el luat este în ele ori nu? Și de n'o fi luat, să facă recurs la vreme, pentru a fi luat. Iar dacă au fost luați strelni cari nu-s cetățeni ai comunei, să se dea recurs pentru a fi șterși dintr-o alegătorii comunei și județului!

Inscrierile în liste ca și votările și alegerile, se fac pe temeiul *Legii comunale și județane cele noi*.

— Pentru ca fiecare cetățean să știe ce drept are, față de unele și față de altele din aceste alegeri, — cum-părași-vă „*Noua Lege Administrativă*” pe care o vedeți înșăși în fața din urmă a foii noastre, tradusă pe înțelesul poporului. Cu aceea în mână, tot omul știe ce drept are și ce are de făcut.

Pentru

„Căminul Cult. Creștin”.

(Casa Studenților).

Din Lupeni am primit dela d. Vasile Marcu comerciant, suma de *Lei 1650*, pe care d-sa a primit-o dela cel mai jos arătat, în urma unui călduros apel (calde chemări) pe care a făcut-o în scris către numeroși cunoscuți de acolo. Au răspuns chemării românești și creștinești următorii, dăruind:

Câte *100 Lei*: Vasile Marcu, comerciant, Sălăgan Lazar, com., Petru Vințan, antreprenor, Ometa Filip, cârciumar, Ioan Toacă, cârciumar, Medrea Dumitru, cârciumar, Vasile Arsenie, curelar, Iosif Filinger, funcț., Cuc Lazar măcelar, Cuc Vasile, măcelar, Ioan Dina, Președ. Sindicatului M. R., Nicolae Dragolici, comerciant, Chirilă Nicolae, pant., Nicu Nicu, primar; — Stanciu Dănilă cârciumar, *80 Lei*; — Câte *50 Lei*: Victor Șandru preot, Iosif Lazar, cârciumar, Ioan Diaconescu, comerciant, — iar Călina Maria, bodegă, *20 Lei*. De tot *1650*.

În Raportul mare (peste Muraș dela Orăștie) mai multe eleve, la stăruința și sub conducerea elevei Silvia Florea, fiica dlui preot Vasile Florea de acolo, au jucat teatru, (piesa *Dacia și România*), anume tinerele copile dela Școala primară: Cornelia Costa, Maria David, Lina Lup, Maria Blăș, Maria Meșterezgă și Maria Crișan. Au jucat drăguț spre plăcerea poporului. Au cântat și câteva cântece naționale în 2 voci, și s'au jucat jocuri naționale. Tot venitul s'au hotărât să-l dea pentru lucrarea Studenților dela Iași. Și așa părintele Florea ne a trimis *700 Lei*, venitul acelei producții a tinerelor eleve. Cheltuielile au fost foarte puține, — tot s'a dat pentru nobilul scop. Au dăruit (intrarea fiind liberă):

Parohul Vas. Florea *50 Lei*, Secretarul P. Doncea *100 Lei*, Propr. Dum. Oana *50 Lei*; Câte *40 Lei*: Plut. Teodor Sacui, Filimon Simion, Oct. Mercezan; Câte *20 Lei*: Dna secretară Marton, dna Elisabeta Danci, Simeon Oana, elev de liceu, Gligor Iosif, mec., Fam. Solomon Filimon; Câte *25 Lei*: Propr. Dum. Costea, Petru Costea, primar; Ilieana Simeon *15 Lei*, Paraschiya Mărușă *10 Lei*, Elevul de liceu ViCTOR Filimon *10 Lei*, 28 inși câte *5 Lei*; 2 câte *4 Lei*, 31 câte *2 Lei*.

Din Șeitin am primit dela Studenții români, prin tinerul I. Faur, *Lei 558* ca parte din câștigul curat al producției dela 15 August (pe care am vestit-o încă în numărul nostru 35) Trimițând banii ei ne scriu:

„Studentimea română din Șeitin, aducându-și aminte de marea grea ce se săvârșește acum de frații lor mai mari dela Iași, s'au hotărât a le veni în ajutor în chipul în care pot și cu cât pot”.

Di Petru Adam, mecanic diplomat la întreprinderea tehnică din Alba-Iulia, ne-a trimis *500 Lei*, — „ca

să le fie de ajutor la timp bu-nilor tineri...”

Fratele nostru Iulius Igon, din din Câmpuri-Surduc (j. Huned.) fost învățător provizor, acum vânzător de cărți bune în popor, ne-a trimis *100 Lei*, scriind următoarele cuvinte:

„Cu inima plină de durere cotesc în „*Libertatea*” de suferințele tinerilor dela Iași, suferințe ce le vin din partea aceluiași neam, care și în vremile străvechi tot cu violența au supus pe alte popoare...”

„Și eu, ca om sărac, trimis din toată sărăcia mea (ca văduva din scriptură cei doi fidei ai ei), una sută *Lei* pentru „*Căminul Cultural creștin*.” Anul trecut încă am trimis bieți *50 Lei*. Cei mulți înaintea. Isus Hristos să ne învrednicească să vedem Căminul ridicat și floarea României biruitoare!”

Ostavian Vaidean din Orăștie a dăruit *50 Lei*; Avram Gheorghian, tot de aici, *50 Lei*; — Leontin Filiponi, cojocer în Rodna-Veche *40 Lei* Ioan Fanta (Luca) din Pecica *20 L*, Ilie Stelian, com. Petreni (j. Huned) *10 L*.

Maise Popovici, profesor Beius, *50 Lei*. I. Todoran din Buză, *30 L*.

Suma de azi . *Lei 3.758*—

Din Nr-ii trecuți „ *108.406*—

De tot la „*Lib.*” *Lei 112.164*—

În Nr. 32 am scris că am primit dela Călugăreni, (jud. Neamț, Moldova) de-odăună cu abonamentul pentru „*Casa de sfat și citire Gen. Averescu din Galu*” *300 Lei*. Aflând acum cine a dăruit suma, îi publicăm cu plăcere:

Grigorie Niță *50 Lei*; — câte *20 Lei*: Gh. I. Iordache, V. Ranga, Ion V. Creța A. Almășanu, V. S. Niță, Iosub Iosifescu D. Moroiașu, C. Coroană, Ion Maftoi, H. Iosifescu, Sm. Iosifescu, Ctin Lungu; iar Ana Gh. Iordache, *10 Lei*; Toți din com. Călugăreni.

Abonamentul pentru Casa de sfat din Gabu, a fost dăruit de bunul român V. Diaconiță din Călugăreni.

Îndreptare. — În Nr 33 am publicat, că dl Ioachim Marcu din Firiza de jos a trimis *100 Lei* însoțiți de frumoase cuvinte. Însemnăm că s'a cedit rău numele dăruitorului, acela este d. Zaharia Manu din Firiza de jos, ceea-ce îndreptăm cu plăcere.

Din America

Încep să sosească ajutoare bune dela frații noștri cei bine înțelegători ai mișcării naționale creștine dela Iași.

La încherea foii primim dela fratele nostru Ioan Băițat din Warren, Ohio, un ceu de *10.000 Lei*, pe cari i-a adunat dela mai mulți români din acel oraș, vânzându-le tablouri cu studenții și cu munca studentească dela Iași.

Ceva mai înainte am primit dela d. Solomon Oana din Dayton, Ohio, *8 dollari*, pe cari i am vândut după cursul zilei, cu *200 Lei* dolarul, de tot *1600 Lei*, dăruiti de: Sol. Oana *5 doll.*, Toma Căldărea *1 doll.*, câte *50 cenți*: Stefan Vereș, I. Drăgușel, I. Bâldea St. Chivulescu.

Di Ilie I. Milea, din Butler, Pa., fiind singura familie română acolo, a trimis din partea dsale *1 dollar* *200 Lei*.

De tot până-acum am primit din America pentru „*Căminul Cultural*” dela Iași: *Lei 11.800*

și nădăjduim că numeroșii Români din celelalte orașe, vor răspunde la fel de frumos, la chemarea studențimei pentru *Casa nădejților noastre*, care este „*Căminul Cultural*” ce se zidește la Iași!

NOUȚĂȚI

Adunarea conchemată la Deva de Partidul Național, pe Duminică în 13 Septembrie se promite a fi aleva măreață. Din toate părțile județului se înștiințează sosire de popor, sau cel puțin de solii, venite de voie bună, ca să asculte pe capii partidelor unite din opoziție.

Un jdan 3 luni, 9 Români 6 luni închiși. Cei 9 studenți arestați la Iași și judecați la închisoare dela 10 zile până la o lună, pentru că au spart câteva ferestre și capete lădăvești, atunci când păcătosul Lehman a lovit ziua la amiază în stradă pe d. profesor Alex. C. Cuza, — după ce și-au împlinit închisoarea la care au fost osândiți, sunt acum toți liberi. Cel din urmă au fost lăsați liberi Sâmbăta trecută: studenții Sârbu, Eremia, Moța și Popovici, cari au stat o lună de zile închiși; mai înainte au scăpat elevii de Liceu Cassian Mihaliescu (din Vaslui) Gavril Raicu și Hrițcu judecați la 15 zile, iar naștea lor Lochiu și Lică la 10 zile.

Acum o mică socoteală: Evreul care a atacat pe d. Cuza așa din senin, a căpătat 3 luni arest, iar Români cari, în aprinderea lor firească, au răspuns atacului prin o mică răzvrățire, au stat închiși, la oaltă, 6 luni! Din partea provocătorilor jdanul unui, dintre Români apărători ai cinstei lor, 9 inși!

Așa știe face dreptate ministrul jidov Mărzescu.

Dela liceul „Aurel Vlaicu”. Examenele de corectură și cele particulare încep în ziua de 15 Septembrie, iar cele de admitere în cl. V. de liceu în 21 Septembrie.

Directiunea.

Dela „*Asociațiunea*” din Cluj. La 27 Sept. Despărțământul Cluj al „*Asociațiunii*”, urmând a face o excursiune la Iași, spre a înțoarce vizita „*Ateneului Popular Tătărași*”, acei cari doresc a lua parte la excursiune: intelectuali, profesioniști, persoane din societate, etc., sunt rugați a se înscrie la sediul Despărțământului, Liceul Regina Maria, Cluj, până la 20 Septembrie. Excursia va dura, cu drum cu tot, 4-5 zile. Cheltuielile de fiecare persoană, s'au socotit până la *1000 de Lei*. Dela Cluj la Iași și înapoi, excursioniștii vor avea tren special, dacă numărul lor va fi de cel puțin *300 de persoane*. — Comit. Despărțământului.

O societate harnică în Lupșa. Tinerimea română din Lupșa (jud. Turda Argeș) a înființat o societate (însoțire) de citire, cu gândul, ca adunându-se din când în când, să citească lucruri frumoase din cărți, să spună poezii alese, răspundând cunoștințele și învățăturile frumoase sâtenilor. Sub conducerea harnicului ei prezedinte Emil Săbău, societatea a ținut în anul de față 5 adunări și anume: 2 de citire, a tinerimii, 2 pentru a se sfătui asupra bunului mers al societății, și o mare adunare pentru întreg poporul din comună. Poporul din Lupșa nu va uita nici-odată clipele de plăcere sufletească ce le-a avut la această adunare. S'au dat și trei pro-

ducțiuni teatrale, una în comuna Musca, una în Baia-de-Argeș, a treia în Lupșa, tustrele foarte reușite. Cele multe înaintea V. A. Gl.

— Durerile reumatice, podagra (durere de încheeturi) și tot felul de dureri din răceală, — înceată îndată după o frecare cu „*Spirtul-Diana*” cel adevărat. (278 I) 9

Juda Nathansohn din Chițcani, „*nighistor*” evreu cu acest pompos nume, nu vrea să știe de legea românească! Legea poruncește răpăusul de Duminică pentru toate prăvăliile (boțile) toată ziua, iar pentru crășme înainte de amiază (pe vremea bisericii) până la ciazul 12. — Lui Juda Nathansohn din Chițcani (județ Tighina, Basarabia), de-l aduci aminte de această lege, care poruncește răpăos (odihnă) Duminică, se face foc, se la la sfadă, ba și la bătăle, cu creștinul „*îndrăzneț*”... Pentrucă dumnealui și-a făcut odihna Sâmbăta, care e Duminică lui, iar Duminică creștină e pentru el zi de rând, zi de lucru... „*Am pățit-o chiar eu cu dănsul*”, ne scrie dl I. Miron, din Chițcani, când, fiind în slujbă, i-am atras luarea aminte. S'a uitat în crucișat la mine și am avut noroc cu balabusta dumnealui care nu l'a lăsat să și dea în mine!..

Ce nu se poate în buna noastră Țară Românească cu un popor îndelung-răbdător ca Românul!..

Ce fac neamurile lui

Marmorosch-Blank?

La Vama „*Obor*” din București s'a descoperit un lucru „*fain*”. Negustorii jdanul Leon Șmilovici și Solomon Auer, ajutați de expeditorii (cărăușii de mărfuri din gară) Marcel Abermann și Isaac Schächter, înțelși, pe semne, cu oarecare magaziner bine „*uns*”, au scos din magazinle gării în 5 rinduri mărfuri venite lor din străinătate și cari aveau a fi vămuite aci, — *fără a plăti vama!* Erau tot mătăsuri și bumbace, pentru cari aveau de plătit vamă *712.000 Lei*. Scăpând de atâta vamă, vor fi dat vre-o sută de mii magazinerului și tot le-a rămas și lor peste *600 de mii!* Cu atâta ei puteau da marfa mai lesne ca alți negustorii și făceau „*învirtire bună*”...

Din întâmplare au fost descoperiți, și ministerul de finanțe le-a dat pedeapsa scrisă în lege: *2 milioane și 709 mii Lei*, și le-a confiscat (luat) marfa toată.

Aceștia au pățit-o și poate descoperirea asta le rupe gâtul, — dar câți vor fi cei nedescoperiți!

Iaca pentru ce poate jdanul să dea „*mal iefin*” ca negustorul creștin, pentru că el înșală statul, înșală trenul, înșală la dare, înșală unde romanul poate, — și apoi cu marfa înșelată, bate pe negustorii creștini cari au plătit toate vămile și birurile!..

Și totuși poporul nostru nu se ferește ca de casa pierzării, de prăvălia (bolta) și de magazinul acestor oameni de nimic!

Când veniți la Orăștie

binevoii a vă folosi pentru mergerea în oraș de

Autobusul roșu!

pe care-l veți vedea la gară la toate trenurile, și care este *intreprindere curat românească*, servind în chipul cel mai atent pe onorații călători:

Asemenea la ieșirea la gară, el se află cu jumătate de oră mai de vreme, înaintea Hotelului „Central”.

Călătorii de pe Calea Mihai Viteazul (Drumul Jării) vor fi luați de acasă, dacă se face înștiințarea înainte la subscrierul:

Adam Stăre

Proprietar de Autobus,
Calea Mihai Viteazul No. 22.

1—

A ieșit de sub tipar

Noua Lege Comunală și Județeană

(Legea pentru Unificarea Administrativă),

după care se vor conduce pe viitor comunele și județele, cu toate slujbele lor.

Are lipsă de această lege fiecare locuitor din comună, ca să poată ști până unde merge dreptul lui de cetățean și până unde dreptul slujbușilor față de el? Când poate să facă recursuri împotriva hotărârilor primăriei sau reprezentanței (a „Conziliului permanent” sau a „Conziliului comunal”) și unde să le înalțeze?, — și altele.

Legea fiind scrisă într-o limbă înaltă, judecătorească și advocătească, cu totul neînțeleasă de popor, — redacția foil noastre și-a luat sarcina de a traduce pe limba poporului întregă legea, lucru greu și migălos, și am tipărit-o într-o cărticică, format plăcut de buzunar. Ea are 400 de articli (paragrafi). 13 coale de tipar (202 pagini). O dăm dăm acum în mâna jărănimii!

tradusă pe limba poporului așa fel, că o poate înțelege și cel din urmă țaran!

și cu ea în mână își cunoaște drepturile de cetățean și față de comună și slujitorii ei, și față de județ și conducerea lui.

In toamnă vom avea alegeri comunale, pe temeiul Legii celei noi. — Pân'atunci fiecine care știe ceti, să-și cumpere Legea s'o citească, s'o învețe, ca să știe ce are de făcut atunci!

Prețul ei e: 30 Lei, trimisă franco-recomandat.

Banii se trimit înainte. Cu „ramburs” nu lucrăm. Se capătă la:

(0) 4—

Admin. „Libertatea”, Orăștie.

Nr. 1250—1925.

Publicare.

Primăria comunei Cugir face cunoscut, că va da în arândă pe 6 ani decursiv începând din 1925 Octombrie 1 până în 1931 Septembrie 30, dreptul de vânat, prin licitație publică, ce se va ține la casa comunală în 18 Octombrie a. m., la ora 10.

Prețul de strigare: a., pentru teritoriul de munte 1000 Lei, b., pentru teritoriul de șes 500 Lei, arândă anuală.

Condițiile detaliate se pot vedea la primăria comunală în orele oficiale.

Cugir, în 31 August 1925.

Nic. Muntean, Vas. Motoașcă
primar. (500) 1-2 notar.

De vânzare.

Trăsură ușoară de oraș, pentru 1 și 2 cai, în perfectă bună stare. Amatorul se vor adresa: Lt. Colonel Theiss Adolf din Regimentul 92 Infanterie. (501) 1—2

Nr. 739—1925.

Publicațiune.

Primăria comunei Strugari dă în întreprindere adaptarea morii comunale prin a II. licitațiune publică minuendă, în ziua de 15 Septembrie 1925 ora 10, conform art. 72—83 din legea contab. publice.

Prețul strigării este de 73.336 Lei 25 bani.

Căciul de sarcini se poate vedea la această primărie în orele oficiale.

Strugari, la 29 August 1925.

(582) 1-1 Primăria comunală.

Gater-forestrău, în lucrare, din material bun, tale cu zece pânze, ori-ce fel de motor sau locomobilă până la 8 Puteri de cal; tale dela 1 fol până la 24 joll, — e de vânzare la:

Petru Coroba

(505) 1—1 Reșița-mont, Str. Călnic, 9

AVIZ! (504) 1—2

Soc. „Intreprinderile Forestiere Române” din Cluj, dorește a da în antrepriză, de urgență, tălerea a cca 60—80.000 m. st., lemn de foc, fag.

Amatorii pot primi informații la sediul Societății în Cluj Calea Regele Ferdinand, 38, etaj II.

Ucenic-ferar, în vârstă de 15—16 ani, având și ceva școală, băiat din casă bună, — se primește la:

(506) 1—1 **N. Besoiu**,
m. ferar în Sebeșul-săsesc

Vând:

butoaie goale de vin în stare foarte bună; mărime dela 12 hectolitri până la 33 hectolitri, în cvant de 300 hectolitre, adică total 300 hectolitre.

A se adresa la:

Petru Benea
comerciant de vinuri,
(504) 1—3 Șiria, 332 (jud. Arad).

Mai multe butoaie

de mărimi diferite se află de vânzare la hotel Central. Tot acolo se găsește de vânzare și un dormitor complet. (490) 2—2

Doriți să fiți economic

fără a renunța la cafea? La aceasta veți ajunge numai prin a prepara cafeaua Dv. cu ENRILO. El e singurul în măsură să înlocuiască cafeaua boabe, atât de costisitoare astăzi. În ce privește gustul său, el seamănă cu cafeaua boabe până la extrema posibilitate, și pe lângă aceasta e foarte aromatic, de o culoare frumoasă brună, precum și nutritiv, prin combinația sa. El e foarte spornic și de acela extrem de efim la întrebunțare. O încercare vă va convinge de toate aceste superiorități ale cafelei ENRILO. Pentru calitatea excelentă a acestui specialități garantează producătorii:

(449) 7—14

HEINRICH FRANCK SÖHNE

6000 litri rachiu de prune

din anul trecut, dela 24 26 grade, — și 60 vojuri (buți mari de adunat prune), dela 20—40 hectolitri, — sunt de vânzare la subscrierul.

Rachiul îl vând cu butoaie cu tot ori fără butoaie.

Toate cu preț foarte moderat.

Atanasiu Brana,

comerciant în comuna Vaca,
(498) 2-2 posta Brad (Jud. Huned.)

Un toc arător și 2 țelne de vit aflătoare în hotarul Orăștiei precum și 1 țelindă în hotarul Căstăului, se vând din mână liberă la subscrierul

(487) 2—2

Ioan Romosan
tâmplar, Orăștie
vis-a-vis de Judecătoria.

Plug de motor

de 45 P. H. cu 3 și 6 brezde în stare deplină bună, în lucrare foarte puțin folosit, — e de vânzare. Informații la zier. (402) 2—

Fetițe de școală

din familii bune, se primesc în cost și cvartir în casă bună, unde au la dispoziție pian și pot să-și însușească și limba nemțească. Se se adreseze în Orăștie, strada Dealului Nr. 11. (494) 2—

Șcarmanătoare de lână,

în stare bună, purtată cu motor electric, e de vânzare la

Vasile Udrea

1—2 (489)

Vinul de-jos.

Popicarie nouă!

Cu onoare aduc la cunoștința on. public dia loc și jur, că cu începere de Duminică 6 Sept. voi deschide în casele mele proprii, Str. Romozului Nr. 8, un sistem nou de

POPICĂRIE SPECIALĂ

cu teren închis în zid, se poate juca vara și iarna pe pardiment de parchet. Sistem american. Serviciu conștient și curat.

La deschidere vor lua parte și dame și d-șoare. — Se împart premii între biruitorii.

(493) 2—2

Ioan Bogdan, comerciant.
Prăvălie de coloniale și beuturi
spirtoase, Orăștie.

2 calfe

cu preț mai îndelungată, 1 în bransa de Manufactură, 1 în bransa de Coloniale, sau în ambele, află aplicare imediat la Firma:

Vasile I. Vulcu

Magazin de Coloniale și
Manufactură
(583) 1—4 Sebeșul-săsesc.

Vin bun și efim diferite soiuri:

Buti folosite, dela 300 până la 800 Ltr.

Un **Oazan** pentru rachiu, complet, — se vinde efim în depozitul de vin: (480) 2—3

O. FABER.
Orăștie Str. Coșbuc (Morii)
Nr. 9 (laugă postă).

Crema de ghetă „Vultur”

(neagră, brună, albă, galbina și roșie) se capătă din nou în calitate inecceptionabilă în toate prăvăliile de specialitate.

(473) 2—12 II.